

Društvo Jarina Bohinj
Srednja vas 79
4267 Srednja vas v Bohinju

info@jarina.org

DŠ: 16647262
MŠ: 5768586

Jurij Dobravec

Naravovarstvena in **Okoljska Etična MIsel** na Slovenskem
noemis.jarina.org

Ministrstvu za okolje in prostor
Republike Slovenije
Dunajska 48
1000 Ljubljana

v vednost sodelujočim in javnosti
v prosto distribucijo

Refleksija na obravnavane vsebine posvetovanja o NPVN 5. januarja 2018

Zgoščeno besedilo na sedmih straneh je razdeljeno na tri dele.

V prvem govorim o splošem vtisu s posvetovanja in zaznani nuji po prednostni ureditvi naravovarstvene informatike.

V drugem svarim pred nevarnostmi delegiranja ključnih segmentov treh izključno naravovarstvenih vsebin drugim resorjem. Konkretno: informatike, nadzorne službe in planiranja.

V sklepu na kratko reflektiram preteklih 20 in več let.

v januarju 2018

1. del

Kratka refleksija na NPVN – posvetovanje 5.1.2018, (2018-01-08)

Priznam, da sem nemalo presenečen. Po sedmih letih abstinence v slovenskem upravno-naravovarstvenem prostoru se mi namreč odpirajo nekatera spoznanja, ki sem jih doslej le slutil.

Predvsem gre za dve reči, ki se očitno izgubita v nekih t.i. konkretnih in nujnih akcijah, kritikah ali vsebinsko marginalnih popravkih.

Prvič, vladna in nevladna stran stojita dejansko **na isti strani**. Vendar se izrazito ukvarjata z medsebojnimi razlikami. Proces, ki nas oboje ovira, se začne na človeško zelo preprosti ravni, npr. v čigavem delovnem času naj bodo takšna posvetovanja. Običajno pa sklene na – pravzaprav zelo strateški – ravni porazdelitve javnega denarja.

Posledica tega metodološkega **krča** je, da se z njim **zakrijejo dejanske težave**, ki nastajajo v odnosu med ljudmi, torej državljani in njihovimi dejavnostmi na eni strani, in naravo in njenimi procesi na drugi strani. Nam naravovarstvenikom to ustreza?

Drugič, menim, da v sedanji situaciji (kljub mojim izraženim prioriteta s področja naravovarstvene etike, pozivu k bolj preciznemu verbalnemu soglasju med predpisi ...) najpomembneje razviti kakovostno **naravovarstveno informatiko**. Pa ne, da zdaj poskočimo in v paniki nekaj improviziramo. Takemu pristopu se je treba izogibati in se dela lotiti z vizijo, premišljeno in z argumenti. Če smem pogledati 25 let nazaj, poleg skoraj nepregledne množine podatkov ne vidim nobenega napredka pri informaciji, ki bi jo moralo naravovarstvo iz vseh teh podatkov izvesti/izpeljati. Za primerjavo: če kupiš in imaš "pametni telefon", se prejkoslej navadiš na vse tiste funkcije, ki jih hkrati nudi in jih ti hkrati rabiš, npr. zemljevid, pošiljanje fotografij, beležko, vsaj lučko ... Zdaj pa se zdi, da imamo v naravovarstvu situacijo, v kateri **sicer ogromno imamo, pa dokaj malo uporabimo** v korist narave.

Prepričan sem – in to temelji na izkušnjah in vpogledu – da so že sedanji podatki zadosti močni, da je iz njih mogoče argumentirano izvesti naravovarstveno informacijo. Še več. Že zdaj bi bil možen odgovor na kakršnokoli vprašanje, ki ga je katerakoli slovenska javnost trenutno sposobna zastaviti – od polzasebnih interesov, preko nevladniških prizadevanj, vključno z enostranskimi, izobraževanja in vzgoje, do gospodarstva, politikov in strategij. Torej prav vprašanj, ki so pomembna za pripravo kakovostnega državnega načrta. Seveda zaradi dinamike v naravi ta ugotovitev nikakor ne pomeni, da lahko nehamo z zbiranjem podatkov, monitoringi in napredkom pri delu na terenu.

Vendar pozor! Kakor **naravovarstvena informatika niso le podatki, to tudi ni zgolj informacijski sistem**, ki ga naročimo, plačamo in potem imamo. Tudi to napako so doslej naredili že mnogi. In taka napaka zelo veliko stane, predvsem, če se rezultati, torej informacije, potem ne uporabljajo. Vemo, da na trgu obstajajo izvajalci, ki so sposobni svoj "informacijski izdelek" tako ozeleniti, da bo postal naravovarstven. Morda bo komu všeč (tistemu, ki ga bo plačal, bo vsekakor "moral" biti, saj bo morda moral celo kariero s stagnacijo neuporabe opravičevati svoje poteze). Morda bomo 2030 odključali kvadrater ob kazalniku, da sistem imamo. Vendar v teh primerih zelo verjetno ne bo zadostil **osnovnemu namenu, varovanju narave**. Tak sistem, ki ga bomo "imeli", nas bo le obremenjeval, dobesedno nam bo kradel čas, in morda ga bomo celo uporabili kot izgovor, da ne moremo nič storiti, ker "sistem" ne deluje, ali ne deluje tako, kot šele kasneje ugotovimo, da bi moral.

Naravovarstvena informatika, kakor jo sam vidim, je sestavljena iz treh bistvenih komponent: **vprašanj, procesiranja in odgovorov**. Prva in zadnja stojita v odnosu do različnih, tudi nenaravovarstvenih podatkov, do javnosti, drugih inštitucij, mednarodnega prostora ipd. Na vstopu so vprašanja, na izstopu odgovori. Ti dve komponenti sta (lahko) tudi notranji: upravno naravovarstvo si namreč navznoter neprestano postavlja vprašanja in samo sebi daje odgovore, predvsem npr. planiranju. Vemo pa, da predvsem pri takih notranjih procesih le kakovostna vprašanja lahko spodbudijo kakovostne odgovore.

Med komponento vprašanj in komponento dogovorov pa je tretji, **ključni del, naravovarstveno procesiranje**. To je sestavljeno iz **analize in sinteze**. Zaradi tega ključnega dela naravovarstvo v družbi sploh obstaja.

Torej: vprašanja/dileme – ne glede na to, od kod pridejo, od zunaj ali od znotraj – je najprej treba prepoznati. Okvirno: Kaj? in Zakaj?. Potem sledi "Kako?".

Odgovor je precej preprost: praktično na enak način kot pred 30 ali 40 leti, če ne že od vseh začetkov naravovarstva pred sto in več leti. Dejstvo je, da celo metode niso danes na "računalniku" in v "informacijskem sistemu" nič drugačne kot ves čas. 2+2 se enako računa digitalno in možgansko. In varovanje neke vrste ali območja ni drugačno kot nekdanje. Sistem le olajša delo, najpogosteje rutinsko in utrujajoče delo. Zato smo lahko bolj učinkoviti.

Naravovarstvena informatika je pravzaprav orodje. In orodje mora biti kar se da dobro, da za njim obdelujemo vsebino. Po možnosti tako dobro, da sploh ne opazimo, da ga imamo. Avtomobila – razen hudih zaljubljenec v supervisoke konjske moči – seveda ne opazimo. Vemo pa, da se nekam peljemo, da ga imamo z nekim ciljem. V idealnem primeru mi in naše stranke torej opazijo samo vsebino, ali takrat ko ne deluje. Npr. v banki ne opazimo bankomata, varnostnih sistemov, ipd., opazimo pa denar, ki nam ga vedno primanjkuje; ali pa se jezimo, ko bančna kartica nekje v nedostopni tujini ne prime.

Če bodo vprašanja in procedure jasno postavljene,

- bodo dobri **tehnologi** znali rešiti tudi tehnično plat informacijskega sistema naravovarstva,
- bomo **razdeljevalce javnega denarja** opremili s kakovostnimi argumenti za njihovo vlogo v procesu,
- bodo **sposobna podjetja** in **znanstvene** inštitucije lahko kakovostno delale na zbiranju in urejanju podatkov,
- bomo končno vedeli, **česa ne vemo**, kar je pravzaprav najpomembnejši cilj vsakega dobrega informacijskega sistema,
- **davkoplačevalci** bodo na koncu dobili najboljše možne odgovore,
- gotovo pa bo kaj ostalo tudi za **razvoj**, ki se ne bo ustavil danes, kot se ni pred 25 leti.

Nenazadnje, poklicni naravovarstveniki na upravnem področju si boste **olajšali delo**: načrtovanje, izvajanje, nadzor, ozaveščanje ... vse, o čemer smo govorili na posvetovanju; tudi kazalniki bodo naenkrat jasni, in verjemite, kar ne bomo verjeli, kako smo nekdanje sploh lahko delali brez njih.

2. del

Kratka protirefleksija na NPVN – posvetovanje 5.1.2018, (2018-01-20)

Pri kratki refleksiji zgoraj sem orisal dve najpomembnejši vsebini, ki zadevata naravovarstvo na sploh in sem nanju posebej postal pozoren ob posvetu 5.1.2018. V nadaljevanju bom na osnovi iz te refleksije opisal še tri vsebine, ki pritičejo samo in izključno naravovarstvu. Menim, da je Sektor za naravo kot organ pristojnega ministrstva v času izvajanja NPVN, ki je sedaj v pripravi, dolžan poskrbeti, da se težišče teh dejavnosti ne preseli h kakšnemu drugemu organu. Skratka, navedel bom **tri stvari, ki se v** načrtovanem programskem obdobju po mojem mnenju, izkušnjah in vpogledu na dogodke v naravovarstvu preteklih 30 let, **nikakor ne smejo zgoditi**.

Vse tri se tičejo naravovarstvene etike oziroma problema usmerjenosti naravovarstva, o kateri sem pisal v pripombah na prvi predlog NPVN oktobra 2017.

Prvi NE

Naravovarstvena informatika v sedanji obliki (ali v morebiti napredni obliki, ki bo razvita v prihodnjih letih) nikakor **ne sme biti prenesena na nenaravovarstveno** inštitucijo.

Varstvo narave v RS deluje v okviru pravnega in organizacijskega sistema varstva okolja. To je danes logično in v evropskih državah pretežna praksa. Seveda obstajajo vzporednice, in vsekakor človek načelno je del narave. Vendar gre pri naravovarstvu v celoti za **diametralno drugačne cilje**.

Ciljni objekt "drugih" okoljskih vsebin našega ministrstva je človek. Cilj naravovarstva je vsa ostala narava. Te razlike se notranji ljudje in poznavalci razmer dobro zavedamo. Že strokovnjaki drugih okoljskih področij, še bolj pa gospodarstvo, infrastrukturi in splošna javnost, pa te vsebinske (in posledično metodološke raznosmernosti) **ne zaznavajo**. Zanje je vse "okolje", torej cilj vsega je vedno in izključno človek. Taka miselnost sicer deloma pomaga tudi antropocentričnemu naravovarstvu, ki ga smatram kot enakovredno komponento tovrstnih prizadevanj, vendar je dejstvo, da take usmeritve v bistvu niso nasprotne le nekim poljubnim ali osebnim etičnim usmeritvam, ampak neposredno **nasprotne naravovarstveni zakonodaji in mednarodnim konvencijam**, kjer so ciljni objekti povsem jasni. Če poenostavim, cilj KBR je uravnotežena biodiverziteteta; cilj FFH je flora, favna in njihovi življenjski prostori; cilj uredb o zavarovanih vrstah so zavarovane vrste, ipd. Če jasno povemo, da to niso socialni predpisi, s tem popolnoma nič ne nasprotujemo človeku.

Naravovarstveno informatiko dati v roke drugim inštitucijam, vključno npr. na ARSO ali na GURS, torej pomeni zavestno delati proti naravi in proti naravovarstvenim predpisom, saj je prednostna usmeritev cilja informatike teh dveh organizacijsko sorodnih organizacij bistveno drugačna od usmeritve naravovarstva.

V komunikacijskem in ozaveščevalnem smislu pomeni prenos informatike k drugim organizacijam tudi nasprotovati mnogim dobronamernim državljanom, ki prav naravovarstvo z argumenti iz narave vidijo kot edino silo ali odrešitev, ki lahko stopi nasproti nasilnim in kratkovidnim posameznikom, "vlagateljem", ki se pojavljajo predvsem na lokalni ravni, v nekaterih primerih tudi z "okoljsko sprejemljivimi rešitvami," ki pa so naravovarstveno hudo sporni – npr. zelena energetika.

Vendar POZOR! Ohranitev naravovarstvene informatike v hierarhično jasno umeščeni državni naravovarstveni inštituciji nikakor ne pomeni, da to velja tudi za podatke – niti za vhodne, še manj za izhodne. Prav nasprotno. Zbiranje podatkov in procesiranja, ki ga omenjam zgoraj, lahko poteka kjerkoli; naj dela in zbira, kdor je le sposoben in usposobljen.

Torej **je nujno**, da so ustrezno sprocesirani podatki javno, ustrezno nazorno in razumljivo ciljni publiki prisotni v vseh obstoječih "atlasih". Z izjemo naravovarstveno najbolj občutljivih podatkov, ki jih moramo pravzaprav zavestno prikriti, to pomeni, da morajo biti vsi podatki preprosto in nazorno dostopni. Ne v raznih zip datotekah brez standardiziranih metapodatkov, ne nekje porazgubljeni po strežnikih ipd. Naj torej pregleduje in analizira vsak, ki ga vsebine zanimajo.

Kaj to pomeni. Najprej, da se ni nič treba "ven metati" iz "okolja" in izzivati, ampak je treba to **diametralno drugačno etiko jasno prikazati** na kartah, seznamih, vrednotenjih, planih ipd. Zdaj temu ni tako. Nekatero karte npr. so dostopne in jih lahko preko spletnih objektnih storitev (WFS, WMS in sorodnih), pregledujemo vsi. To je dobro. A prava komparativnost je mogoča le ob jasnem upoštevanju večkrat omenjenega dejstva, da gre za diametralno druge cilje, in ne samo še ene "okoljske" ali "geodetske" plasti. To pa iz sedaj dostopnih golih podatkov ni razvidno. In to ni dobro.

Davkoplačevalci imajo pravico vedeti.

Če dam primer človeškega telesa, bo osrednji organ – v mojih očeh je to lahko le Sektor za naravo – moral predstavljati "možgane" naravovarstvene informatike. In to vidim v nastajajočem NPNV kot ključno nalogo sektorja na področju informatike. Ostali naravovarstveni organi na ravni države ali lokalno ter različne raziskovalne in izobraževalne inštitucije pa bodo predstavljali "senzoriko" in "motoriko". Če metaforo človeškega telesa nadgradim v smer sociologije, bodo druga področja in druge inštitucije predstavljali soljudi, s katerimi zgornji simbolni "človek" komunicira.

Brez roke ali ledvice bo človek preživel. Da bi brez možganov, doslej ni znano. Če pa bo možgane posodil drugim, bo telo verjetno delovalo nepričakovano drugače. Ali pa ne bo. Učinki bodo radi diametralno nasprotni. In to bo v škodo vsej ostali naravi, morda dolgoročno tudi človeku.

Komunikacija človeka, ki uporablja svoje možgane pa bo brez prestrašenosti, argumentirana, predvsem pa zavedajoč se etične usmeritve, ki jasno reflektira v namenih, izhodiščih in dikciji naravovarstvene zakonodaje.

Drugi NE

Izvajanje naravovarstveno nadzorne službe na terenu

NNS nikakor ne sme delovati zunaj nadzora naravovarstva. Drugače rečeno, Sektor za naravo mora ostati ključna glava celotnega NNS, profesionalni posamezniki in profesionalne izvajalske organizacije pa morajo biti podrejene samo in izključno naravovarstveni stroki.

Takšna organizacija ne izključuje prostovoljnega vključevanja različnih sorodnih poklicev v delovanje NNS – vsak je dobrodošel. Vendar so ostale službe, od gozdarjev, kmetijcev, redarjev, policistov ipd.

lahko samo in izključno prostovoljne. Nikakor ni mogoče dopustiti, da imajo ti ljudje, ki svoje osnovno delo opravljajo zvesto in profesionalno, v službenem času dvojno vodstvo in so prisiljeni v diametralno nasprotujočo poslovno etiko. Taka **porušena organizacijska hierarhija** lahko vodi le v škodo naravi. Praviloma bodo namreč ti sposojeni nadzorniki ubogali tisti resor, iz katerega bodo plačani, v kriznem času na prvo mesto dali svojo izvirno stroko.

Nazoren primer so gozdarji – in vse spoštovanje jim gre za njihova prizadevanja, tudi na naravovarstvenem področju. Gre za **sistemske in osebne paradokse**. V njihovem sistemu so poglobitni kazalniki uspešnosti pridelana količina lesa ali prirastek, torej tako vzdržno gospodarstvo, da prinaša kakovostne in količinske donose. In prav je tako, od nečesa družba mora živeti. Njihova sedanja zakonodaja in izvajalska praksa je tako danes v nasprotju z naravovarstvom skoraj povsod, razen na težko dostopnih krajih. In tudi to ni samo na sebi nič narobe. Vendar se tepe z osnovnimi cilji naravovarstva. Tudi v praksi.

Lep sistemski primer so podlubniki. So to res naravovarstveni primer? Ali ni tako, da se naravovarstvo že od nekdaj zaveda silne nevarnosti monokultur smreke, vključno npr. tiste v ZO, ki daje videz popolne naravnosti. Da na tem mestu ne govorim o možnih problemih, ki lahko (in te mesece dejansko) nastajajo zaradi "čiščenja" gozdov: erozija, hidrološke spremembe zadrževanja, pospešeno odplakovanje v vodotoke, potreba po večjih zadrževalnikih v rekah, kolizija z ribištvom, in seveda, radikalne spremembe ekosistemov, v katerih živijo mnoge vrste, ki smo jih v naravovarstvu od EU do občinskih predpisov prepoznali za pomembne. Prebiralno gospodarjenje z gozdovi je padlo na lubadarju. Še zakonsko določenih administrativnih zadev do lastnikov (skoraj?) ne zmore več. Kje so šele varovanja nastalih erozijskih žarišč, ki so najpogosteje prav gozdarske vlake, morda v naglici in nuji predimenzionirane

In to je naravovarstvena etika na sistemski ravni: uravnavanje ravnotežja, ki ga človek povzroča; tudi – če ne predvsem – v kriznih časih. Ta etika sega tudi na osebno področje: koga bo konkretna gozdarka ali gozdar v vlogi naravovarstvenika "ubogal" v kriznih časih? Katero zakonodajo? Katerega predpostavljeneega?

Menim, da s takšno porušeno hierarhijo in delegiranjem tudi ne privarčujemo kaj dosti davkoplačevalskega denarja. **Stroški z ljudmi v vsakem primeru nastanejo.**

Naj se torej namesto delegiranja dela drugim, nenaravovarstvenim deležnikom, **morda izboljša organizacijo** obstoječega sistema in kadrov, npr. s sistematičnim pokrivanjem terena z pomočjo GIS orodij, morda uvajanjem primernih metodami daljinskega zaznavanja, poslovno hierarhično mozaičnostjo s sprotnim določanjem **prioritet glede na druge parametre** obremenjevanja okolja ali narave (poleg sezone za začetek npr. sledenje vremenu, prometu ...) ipd. Gotovo obstajajo ali pa je možno pripraviti algoritme, po katerih bi ne delali kar po občutku, ki človeka prav lahko subjektivno zavede, ampak po dejanskih in sistemskih podatkih.

Če ponovim: v NPVN je treba načrtovati kakovostno izobraževanje vseh raznolikih terenskih služb, tudi nenaravovarstvene. Te lahko potem opravljajo določene "senzorne" funkcije naravovarstva. Nikakor pa ni prav, da se jih spravi v opisane paradokse in poklicne ali osebne dileme.

Tretji NE

Delegiranje naravovarstvenega planiranja v plane drugih sektorjev, predvsem nenaravovarstvenih.

Govorim na splošno, mislim pa seveda predvsem na celote ali na segmente PUN, KBR, NPVN povsod tam, kjer se zaradi razpršenosti med druge sektorje na koncu naravovarstvene zgubijo v gospodarskih in infrastrukturnih planih.

Za razliko od zgodnjih dveh točk, kjer predlagam, da se določena dejanja izločijo iz načrta, tu predlagam kot nujni cilj, da v naslednjem nacionalno programskem obdobju **prekinemo to prakso**, in naravovarstvene **plane samostojno in neposredno uveljavljamo na Vladi** oziroma drugih pristojnih političnih nivojih.

Ideja delegiranja v osnovi ni bila slaba, vendar so posledice vse bolj jasne in vse bolj žalostne: naravovarstvo marginalizira ali celo ukinja samega sebe. To ni dopustno.

Zavedam se, da je imela zamisel takšnega sistema eno prijetno lastnost, namreč bistveno olajša delo priprave načrta ali programa ter medresorsko usklajevanje, še bolj pa olajša politično usklajevanje. Vendar se je problem pojavil drugje. Pri vsebini in pri komunikaciji. Zdaj postaja jasno, da so se naravovarstveniki s takim sistemom le izognili sitnostim pri planiranju in sprejemanju planov, vsebinsko pa ni videti, da bi dobila v drugih sektorjih kakšno dodano vrednost. Sploh pa ne naravovarstvene.

Dejansko smo pomešali cilje in namene. Plan (in prav podobno velja za poročanje, s katerim ima naravovarstvo prav tako težave, kot je zaznati) namreč ni cilj naravovarstva! Ponovim: **plan ni cilj sam na sebi, ampak je cilj plana izpolnjena vsebina**. Ali kazalniki, če hočemo. Enako je s poročilom: **cilj nekega programa ne more biti "izdelava poročila"**. Taka naloga je sestavni del vsebine!

Če na nekaterih tovrstnih pristopih vztrajamo pri sedanjem sistemu, se posledično nadaljujejo tudi vsaj trije komunikacijski problemi.

Prvič, naravovarstveniki izgubijo **stik s politiki** oz. trenutno oblastjo. Moramo si priznati, da naravovarstvo vseeno ni tako pereča državniška tema, da bi v trenutni politiki zavzemala preveč časa. Razen izbijajočih problemov, ki pa so sistemsko in vsebinsko nepomembni, niti ne prinaša močnih političnih točk. Škoda je torej, da se v imenu naravovarstva na Vladi **pogajajo drugi resorji**, ki tovrstnih vsebin morda niti ne znajo razlagati, še manj pa jih ustrezno zastopati.

Drugič, iz procesov neposredne komunikacije so **izključene predvsem specializirane nevladne organizacije**. To je sicer "ugodno", ker "sitna" pogajanja glede naravnih fenomenov, za katere se NVO zavzemajo, prenesemo na raven pogajanja med nenaravovarstvenim sektorjem in naravovarstvenimi ali naravoslovno usmerjenimi NVO. To je škoda. Namreč, uradno **naravovarstvo izgubi priložnost povzemanja dobrih idej**. Drugi sektorji, v katere so npr. plani implementirani, pa načeloma nimajo afinitete braniti niti popuščati vsebinam, ki se v njihovih planih tičejo naravovarstva.

Tretjič, naravovarstvo **izgublja zelo konkreten kanal komunikacije s splošno javnostjo**. Če dam konkreten primer: v letih 2005 do 2007 sem vodil pripravo NU za šest N2000 območij v Julijskih Alpah. Pogajanja na terenu so bila travmatična, a izjemno učinkovita. S konkretnimi ljudmi smo komunicirali. Poslušali smo jih, oni so poslušali nas. To je izjemno pomembno, prepričan sem, da celo bolj kot administrativni rezultat. Država je v istem času uvedla PUN. Z ljudmi, ki živijo na terenu in s svojim avtohtonim okoljem, se ni treba več ukvarjati. To je narobe. Ljudje radi komunicirajo. Čeprav

so posamezniki lahko tudi grobi, ampak načeloma imajo ljudje naravo v svoji okolici radi, spoštujejo kraj in naravno okolje v katerem živijo in delajo, si želijo ohranjati bistvene elemente narave, za katero se zavedajo, da so zelo odvisni od nje.

Kot dokaz za trditve prejšnjega odstavka sem že v pripombah na prvi javni osnutek postavil podatke Svetovne banke, po katerih Slovenija dosega 2 mesto po relativni površini "naravovarstveno obravnavanega" območja, takoj za Venezuelo, in 2 mesto po povečanju vseh tipov zavarovanih in podobnih območij v zadnjih 25 letih. Dejstvo, da v naravovarstvu obravnavamo 55% Slovenije gotovo ne more biti zgolj spretnost in uspešnost nas birokratov, še manj (skoraj) brezbrizne trenutne politike, ampak nedvomno na prvem mestu toleranca državljanov (volivcev), da so dejavnosti, ki jih delamo v veliki meri v skladu z njihovimi predstavami o naravi in njeni vrednoti.

3. del SKLEP (2018-01-23)

Trije paradoksi kažejo, da se organizacijske usmeritve, ki jih uradno naravovarstvo načrtuje izvajati v strateškem več kot desetletjem trajajočem obdobju, lahko pokažejo kot zelo kontraproduktivne. Nekatero njihove delne izvedbe smo lahko opazovali že v preteklem, v neprogramskem in torej nenačrtovanem obdobju – kar pomeni tudi v obdobju, ko javnost ni mogla biti prisotna, ker so pač procedure izpadle.

Teh paradoksov, in se bojim, da niso edini, se naravovarstvo premalo zaveda. Tako globoko smo vpreženi v dnevne in druge sprotne aktivnosti, da enostavno spregledamo splošne trende, ki pa so pozornim opazovalcem dobro vidni od zunaj. Ti opazovalci so lahko dobronamerni, nedvomno pa se lahko pojavljajo tudi področja, s katerih takšno šibkost prav zlahka izkoristijo. Tega si nikakor ne želimo.

Ne govorim na pamet. V isti dvorani sem septembra 1998 predstavil idejo HABIS, habitatni informacijski sistem. Večina ljudi je bila prav istih, kot nedavni petek, leta 2018.

Menim, da neprestano ponavljanje takšne večplastne paradoksalnosti vodi samo v uničevanje narave. Zato tudi danes ponavljam: **Naravovarstvo mora povedati.**

Stavek ima tri besede, vse so poudarjene: *naravovarstvo* in ne kdo drug, *mora* pomeni, da odnos do narave ni neka ljubiteljska gesta, *povedati* pa izpostavlja izjemen pomen komunikacije, oziroma, da imajo državljani pravico vedeti, kaj je naravovarstvo in zakaj je narava v svoji celovitosti vrednota.

(jurij.dobravec@jarina.org; 031 684 916)